

Rigorózní práce

Mgr. Pavla Chodorová *Fenomén změny v psychoterapii*. Katedra psychologie FF UK, Praha 2012.
(konzultanti práce: PhDr. V. Junková a PhDr. H. Boukalová, Ph.D.)

Posudek oponenta

Předložená práce je přiměřeného rozsahu, členěná na teoretickou a praktickou část a doplněná adekvátním množstvím odborné literatury (naší i zahraniční).

Základní problém, na který se autorka zaměřuje, je v psychoterapii zásadní a vlastně stále otevřený, tj. o jaké změny v psychoterapii jde, jak je rozeznat, čeho se týkají? Autorka zaslouží pochvalu za odvahu toto téma otevřít, i když jí je jasné, že vše může vyvolat širokou diskusi a třeba i polemiku.

Po kapitole věnované historii psychoterapie (podle mého názoru by ji bylo možné i vynechat – těch několik stran je nutně jen torzo a vazba k vlastnímu tématu není nijak zjevná) se autorka zabývá psychotherapeutickým procesem, účinnými faktory a změnou v psychoterapii. Nabízí konkrétně tři modely – kognitivně-behaviorální, psychoanalytický a transteoretický. Jako čtenář konstatuji, že čtení textu není snadné – u některých modelů jsou procesy vedoucí ke změně uvedené prostě v textu, jinde jsou seřazeny do přehledného listu. Hned se také ptám: jaký je rozdíl mezi procesy vedoucími ke změně a účinnými faktory v psychoterapii? A dále: s odvoláním na autora Prochasku autorka vyjmenovává „zvyšování vědomí, vybírání, ...“. Jak tomu rozumět? V uvedeného příkladu léčby vaginismu to dostatečně nevyplývá. Co je zde oním „vědomím“. A tento termín se v práci vyskytuje mnohokrát. Nemá to být zvyšování znalostí? Anebo uvědomování, resp. zvědomňování? Teoretická část končí na str. 37 a následuje část věnovaná kazuistikám. Autorka ze své praxe vybrala šest kazuistik s tím, že na nich bude ukazovat konkrétní příklady fenoménu psychotherapeutické změny, stadia a úrovně změny (jak o tom pojednala v části teoretické). Vcelku samozřejmě si čtenář pokládá otázku, podle jakého klíče byly tyto kazuistiky vybírané a kdo je vyhodnocoval. A protože to byla sama autorka, je nutné uvažovat, nakolik se může projevit event. systematická chyba (při výběru i v analýze materiálu). V diskusi je uvedeno, že autorka konzultovala se supervizorem. Bylo to i ve zmíněném smyslu? Některé kazuistiky jsou tzv. krátkodobé, v jiných je zachycen i delší časový úsek. Další kombinací je vedení terapie v duchu KBT, jinde se objevuje dynamické uvažování a vedení klienta. To jistě ukazuje na autorčin široký terapeutický záběr, ale současně tato mnohost vede k úvahám, je-li potom materiálu na nějaké spolehlivější závěry dost. Ale i o tom se autorka zmiňuje v diskusi, když otevírá otázku validity. Nicméně se autorky ptám, jak by celkově a stručně shrnula nalezené výsledky z analýzy dat a k jakým dalším úvahám, event. zkoumáním, by to mohlo vést. Za velmi zajímavou považuji část Diskuse.

Jak jsem již konstatoval, téma předložené práce je velmi zajímavé a v psychoterapii podstatné. Nicméně musím dodat, že na mnoha místech se text vyznačuje značnou nesrozumitelností. Zde uvedu jen několik příkladů: s. 45 – „...učinit nevědomě vědomím...“ Co to znamená? Anebo (s.45) „změny na úrovni zvyšování vědomí v podobě edukace...“; s. 42. „rodiče byly rozvedeni“; (s. 50) „její zvýšené vědomí a také schopnost monitorovat případné potíže se zvýšila,...“; (s.50) „To jí umožňuje bez potíží cestovat i v rámci veřejné dopravy, dokázala korigovat imperativní nucení vyměšování i vylučování dosáhla naplnění terapeutického kontraktu.“ ; (s. 53) „... trpěla potížemi v oblasti cestování.“ Atd. atd.

Seznam literatury je, jak jsem již uvedl, adekvátní a ukazuje na autorčinu odbornou sečtělost. Zde jen drobnosti: co je správně – A. Demoster (v textu), anebo A. Demorest (v seznamu)? A v textu se objevuje odkaz „Norcross, 1999“, ale v seznamu chybí.

Celkově tedy konstatuji, že téma je velmi podstatné a relevantní současnému odbornému zkoumání. Základní zvolený design je srozumitelný. Autorka se při obhajobě jistě ke všemu výše uvedenému vyjádří.

Práci doporučuji pozornosti rigorózní komise a doporučuji ji k obhajobě.

Praha 12.10. 2012

Jiří Šípek